

Landskap: Småland Upptecknat av: Carl Viking,
 Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, ² Kråksmåla.
 Socken: Älgshult. Berättat av: Carl Viking,
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1874. i Älgshults sockna.

Uppteckningen berör "Älgshults jak-
 klubb och Lille-Herra-Pellas Trälshare
 i Värngshult m.m."

Vol: 1.

Fidor: 1-16.

+ Särill 4. Blad teckningar.

1)
I sydöstra delen av Håghultssocken ligger
en skogsgård "Lilla-Håghult m.f." samt
byarna Östra-Rås och byn Trånghult.
På Trånghults ägor bodde vid tiden 1892
en fruktad bröllopsbädd vid namn "Lilla-
Herra-Pelle". Han sköt & fiskade så myc-
ket han orkade bära hem om det och
var dåligt väder. Lilla-Herra-Pelle "Fria-
de med "Skogräva" Särpör hade han sin
tur. Paula sade, att "Skogrävas" man
heter "Hulke", men han var så skäpt,
att han kunde aldrig det minsta till-
fredsställa det "Lättsinniga stycket." Sär-
för var "Skogräva" pinhär i manfolk
& sökte på allt sätt locka dem till kät-
lek. Han var vacker som en solstråle sedd
i ansiktet, men sedd bakifrån var han
ful och ihålig i ryggen som ett sigpråg.

2.)

ACC. N:R. M. 6937:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På Lilla = Gröjhults ägor låg en stor skog,
samt hette "Örnarnan". Där var gott om fjä-
derfågel, så min kusin Alfred Jansson, den-
nes brorson Carl Jansson och jag plägade
där "vackta upp fjädrar och skjuta för blott
på mörka höstkvällar. Lilla-Herra-Pelle hade
där byggt sig en koja, samt en kolaskytt och
eldade och var där mörka nätter, så han
slapp gå hem till Vrånghult i mörket ef-
ter slutad jakt förrän däm grydde. Och
Alfred Jansson m. f. hade sett ett vackert
frunummer gå in till Lilla-Herra-Pelle i
hytten, men aldrig sett henne gå ut. Så va-
skogsråva, samt där hade kärleksförbin-
elser med Lilla-Herra-Pelle," hades det. En
kväll hade "Gröjhults jaktklubb" (vi 3. be-
nämndes så) vakta upp många fjäd-
rar på Örnarnan, och Lilla-Herra-Pelle

3.)

ACC. NR. M. 6937: 3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var och i sin koja. Vi skulle börja jak-
ten kl: 10 på kvällen så det var riktigt
mörkt, så fjädern "trädde" (rakt kvar) Vi
hade skylt $\frac{1}{4}$ mil hem till Lilla-Gölgkull,
och vi tyckte att gå fram och åter var
onödigt, så vi lade oss cirka 3 timmar
i en skogslada i vilken var starkt.
När vi omsider började jakten fann
vi fort en stor mängd fjäder. Vi skjö-
ta, som vid brölloppsalut, men ing-
en fjäder föll utan endast fjädrar
sickynes. Så kom Alfred att se mer
mot marken, där rätteligen 3. skug-
gor bort synas, men se där var 4. Al-
fred pekade med fingret här mot
en kvinnas skugga och sade, "Vi gå hem".
Det var "Skogsråva", som "Lilla-Herra-
Pelle" sänt oss, därför blev vår jakt intet.

4)
Samma år på förvintern en klar stilla
morgon så gingo vi (= Lilla Goghults jakt-
klubb, den och 3-foten kallades) till "Båra flyg"
för att skjuta orrar för "bollvan" (= i björkhar-
na uppsatta lockfläglar pydda av mörk-
blått vadmal och öppnappade med mass.
Skytten ligger väl dold i närheten av
"Bollvandarna" i en liten riskoja varifrån
man skjuter ner de orrar, som "Skåta".
Så går en å 2. personer ut i jaktmarken
och söker möta orrarna å det håll "Boll-
vanarna" äro. Sen eller de, som hava
denna uppgift säges "Skåta Orrar". Jäk-
ten är nu, liksom skytte för blossilag
förbjuden. Obs! Min kusin Alfred Jansson
var försedd med en dubbelpipig mynnings-
ladare. Carl Jansson hade en enkel dila,
och jag hade och en enkel mynningsladare.

5.)
som drev ovanligt långa håll, men på grund
av pipans ovanliga längd på binamnet
"Gårdslau"=(virket varav vi småland häng
nar Gärdesgårdar.) Men Lille-Herra-Pelle
var vaktsam och "tog elden" från alla 3.
våra bössor. S. o. s. Knallhatten brann, men
ankände ej krutet. Vi vora ute en $3\frac{1}{4}$ tim-
ma före kolaspgån, ty när "sola rann upp"
så skulle man vara klar med att bör-
ja orsjakten, ty då "flor orren på skate"
=(topp.) Jag gick för i keken till jaktplatt-
sen och bar "Gårdslau" i högra handen.
Räsk det förled, så flög en fjäderhäna upp
och satte sig i en tall framför mig. Sam-
en blix var bösstapeln vid kinden. Klit-
ljöd det, knallhatten brann, men ej kru-
ket & fjäderhänan flög sin kos. Alfred
koll & småsvarta & slampa i marken och

6.)

ACC. N:R. M. 6937:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sade, "Förbannade luar=(pojkar), som inte
kunna ge sig tid till att Ladda ordent-
ligt, nu ä vi ä mä de vackra häna.
Hade skottet brunnit, så hade ha föllit,
samt en droppe, för gärdsla ha ä säker."
"Jag gick med Alfred och satte upp "Boll-
vanerna" för Alfred kunde ej bli i
björkarna; hans vänstra knä var ska-
dat, så han förde "Rakt knä" vadan
han av allmogen kallades "Haltan i
Lilla-Göljhult." Carl Jansson låg "Blint",
vid några furor ett stycke från "Boll-
vanerna, för det hände att orrar ska-
ga till i dessa furor. Obs! "Ligga blint",
s. v. s. ej hava "Bollvaner" öpppratka.
"Bollvanjakten på Östra-Räsfly, seck-
ning n: 2! Jag gav mig ut & sköta.
bäst de var slagen orre till hos Carl

gänssan. "Klitsch" men skottet lände
ej och orren flög. Så kom då efter
varandra 2. Orrar till Alfred Gänssan.
"Klitsch, klitsch!" Hörde, men inget
skott lände. Så gick Alfred ur ka-
jan och vrälade, kom en ilsken fjur,
"Poja, pojkar, kom & ta ner "Bollvare-
na", för då ä Lilla-Herra-Pelle, samt ta
ellen från oss alla tre, men ja skä
anfakta hans syndia hud, & han blek
bå gul & blå, då ger ja mej facen på!
och på spottade Alfred knus & stätte
med kappen i den frusna marken.
Så sad jag, "Jag ville inget säga åt
dej, när du fölebräddade mej, att jag
laddat "Gärdslan" slarvigt, men nu se
du, att det gått oss lika allesamma.
"O, den Förbannade Pella-Sjävelen," quist-

8.)

ACC. N:R. M. 6937:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lade Alfred mellan händerna, "8, vi, sam
annars haft ej grann fjäderhöna 8 3. or
rar, på nu gå hem må väska sam, 8, då
va då åt Helvete." Ols! När vi gunga hem
åt var Alfred Jansson för i kiken. Präst
det var, så flög en väcker fjäder upp
och satte sig i en liten tall framför
hanom. Alfred var en snabb skylt.
"Klitsch! och hoppen flög. Så sade Al-
fred; "Nu pojkar ska ja bevisa Er
att ingen annan än Lille-Herra-Pelle
ä saker be vår otur, för ja har vatt ut-
för den Sabat förr. Vi spänner 8 håller
på tallen där hoppen satt, so ska I
gå ni på gnistor, så karb fram, när
han sk- i bävera." Sagt och strax
gjort. Så, (hur underligt det än låter) så
hände alla skotten oklanderligt. Ja, så

2.)

ACC. N.R. M. 6937:9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var det verkligen. Ofs! Jag tror ej på troll-
dam, men vad skulle man trä i detta fall?
Alfred sade, "Si sist vi va ute & skjut,
så hörde ja Pelle kupa-(kopa) när de
small, hade ja bara tänkt på & i en
hast å hatå mej mi tröja & bänkat hen-
ne duktigt små käppen, så hade
Pella=Jäcken fått varje slag & vi hadde
fått behålla ellen, men minner ja hem
så va då väl tusen sjäular amulet
ja ska kucera våra bösster". Alfred
lade "Johannesört och arsenick och svinkar
på gläd och rökade in i bösstpiporna.
Ja, sen tände då skatten, men då rå-
kade vi utför "Lille-Jüllas-Trollhare".
vi vora intet ensamma därav, sam
sedermera skall upptecknas. En dags
morgon när liket mjuk små fallit, rå

10.)

ACC. NR. M. 6937:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gick "Trefoten" åter till "Båra-fly." Vi hör-
de hem att "Jässas han i Bråghult" drev
en hare på flykt, & vi fänkte, "dändär
knäpper vi, & så få vi en god middag
om påndag. Men till den middagen
"vart långt" så han, som pekade på
mänen! Kunna till flykt, så "posta-
de Alfred Jansson ut oss, mig på en
liten gängstig från rätta, stora vägar,
Carl Jansson på en liten väg, men jag
gick Alfred & ställde mig på en ad-
lad moss. "Sevet" närma de mig.
Präst det var, så kom en stor, vit ha-
re & satte sig framför mig på 30. steg
avstånd. Det var fint. "Päng!" ochullen
rök å haren, men han kilade iväg
som om inget hänt. Alfred bråla-
de från mossen, "Förbannade tuar!"

11.)

ACC. N:R. M. 6937:11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bel, behöver du stå & bamskjuta, när
haren kom så fint? Jag svarade in-
tet, men samlade upp en hand full
av harull och gick ner till Alfred
och sade "tycker du detta är ett bamskott?"
Alfred stickade på ullen, grimmade händerna
och svar, "Förbannade Pelle!" Jag
gick åter och ställde mig på min post,
sen Alfred laddat "Gärdsblau". för han
sade; "ja ska ladda, så han ska stupas
om, då så sant ä själve Tacu." Om en
stund drev hunden haren till Alfreds
pass. Han gav honom Påda skotten,
men med samma resultat, som för
mig. Så kom haren till oss växelvis
fylls han fått 11va skott. Så drev hund-
en in honom i ett skenröse. Det var
i kvällen, och vi gick hem.

Följande dag var söndag. "Yösse i
Krånghult" som ägde hunden, gick
bort till "Lille-Herra-Pella." Så fråga-
de Pelle Yösse om han visste vägen
till en hare, som "Trefoten" höll
Bröllop på där på Flyet. "Så vet jag
intet," svarade Gustav. "Här ska du
gå till han," sade Pelle, och tog fram
en hörnskalet en pänderskjuten sa-
garushärva; & vill du, så ska jag hämta
ut härva nästa gång du går åt Flyet,
för de håller & bränna kont på." Men
Gustav sade, "Ge fan i det du Pelle, för får
du fatt i det så får du hunden full & pry-
kligt så sjävlig du är." Men Pelle blott
plina de och sad, "Lille-Herra-Pelle han
klarar nog sej." - - - - -

Den 83-årige Lantbr. Frans August Hallman,

13)

ACC. N:R. M. 6937:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

adr. Lindskult, Bråksmåla, hade tillsam-
mans med sin sväger Emil Karlsson
även han från byn Lindskult härstä-
des, köpt, anverkat och kört till sägen
en del timmer från Lantbr. August Erlands-
sons gård i Brånghult. Det var vintern
1898. När dam slutat skogsköra timret,
så skickade vi efter 2 kannor brännvin
och skulle ha det litet festligt i August
Erlandsons hem. August hade skjutit
en hare, men vi ville gärna ha en till ef-
tersom vi var 8 personer, som skulle
deltaga i samkvämet. Vi vora skyttar
litet till mans. Vi tog August Erlands-
sons jakthunda och begav oss till "Rä-
sa ply," 8 där hölla vi Bröllop på en
hare hela dan, men finga gå hem tom-
hänta. Det rades öppet, att det var ingen

14.)

ACC. N:R. M. 6937:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

annan än "Lille-Horra-Pelle," som ställt
ut sin trollhare." — — — — — Obs! När
jag skjut på "Lille-Horra-Pellastroll-
hare, se reckning nr 3! — — — — —

Obs! Men "Lille-Horra-Pelle" var också god
till att meta. Nära Gården Lilla-Pälshult
låg sjön "Sjopen" som medelt en 10. meters
lång bäck stod i kombination med
"Neckens-göl." En söndagsmorgon i hög-
sommaren väckte Alfred Jansson mig
kl: 1. och sade; "Ja har plöckat en hel hop
fin Saggmask, vill du följa med till
"Neckens-göl" meta abborrar, så gör dig fort
i ordning!" Visst ville jag det, så om 5 mi-
nuter var jag på det klara. Obs! Över bär-
ken var en bra och strax neran ett djupt
hål i vilket växte neckablåd, och där
gick stora, gleppska, abborrar, så man

15.)

ACC. N:R. M. 6937:15.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kunde stå på bron & meta. När vi kunna
dit var "Lille = Herre = Pelle" för oss på
bron & mette. Jag fick stå en stor
abborre. Alfred Jansson slag ut sin
metrev, bottenmapp och en kilaabbor-
re var på väg till det torra, men plums,
han släppte och föll i vattnet. Alfred
röt åt Pelle, "Håker du å för mej, så
hauker du dej en så du står på hove i
plörran." Men Pelle flinade. Så gick det
3. gånger efter varandra, men då
vart Alfreds tålmodighet slut. Pelle fick
en Örfil, så han stod på hove i vatt-
net. Jag drag upp golven, men Alfred
röt "låt den sjäulen ligga, så vi blir å
med honom, annars får du dej en akta."
Men då ilsknar jag till och sade "Goda
vänner ä vi, men ska du slå till mej, så

16.)

ACC. N:R. M. 6937:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gör det så du intet behöver göra om. för
då sliter du en Hedsjävare. Men Alfred
blev lugn, & jag hade gäbben i land. Han
gick hem, men så "Så ska du ha gått för
pojke, så sant Pelle ja heter." Om en stund
sen Pelle gått, så fick Alfred en så gruv-
lig diarré, så han kunde intet klara
sig, han trillade & sk-t & han satt & sk-it,
ja karlen vart beklagensvärd. När han
kam hem talte jag om för August Jansson,
som var bror till Alfred hur det hänga.
August sade: "Vad tänkte du bror på, som
vok Pelle i bäcken. Så du & gör avbär hos
Pelle; för den fule fisken fjällat du at-
rig!" Alfred tog en kaka bröd, ett halvstap
blännevin & ett skälprund fläsk & rändes med
Pelle; och strax vart han kvitt sin diarré.
Dessa sägner kan tyckas vara "Lögner", men äro
absolut verklighet. Se beckning nr 4!

Nr 1. "Lilla - Sagghults jaktklubbs Årsmöte för 1940."

ACC. NR *Nr 6937:17*

Landskap: *Småland.*

Upptecknat av: *Carl Viking*

Härad: *Uppvidinge.*

Adress: *Furåkra, ? Kråksmåla.*

Socken: *Sagghult.*

Berättat av: *Carl Viking*

Uppteckningsår: *1940.*

Född år *1874.* i *Sagghults socken.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6937:18

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge.

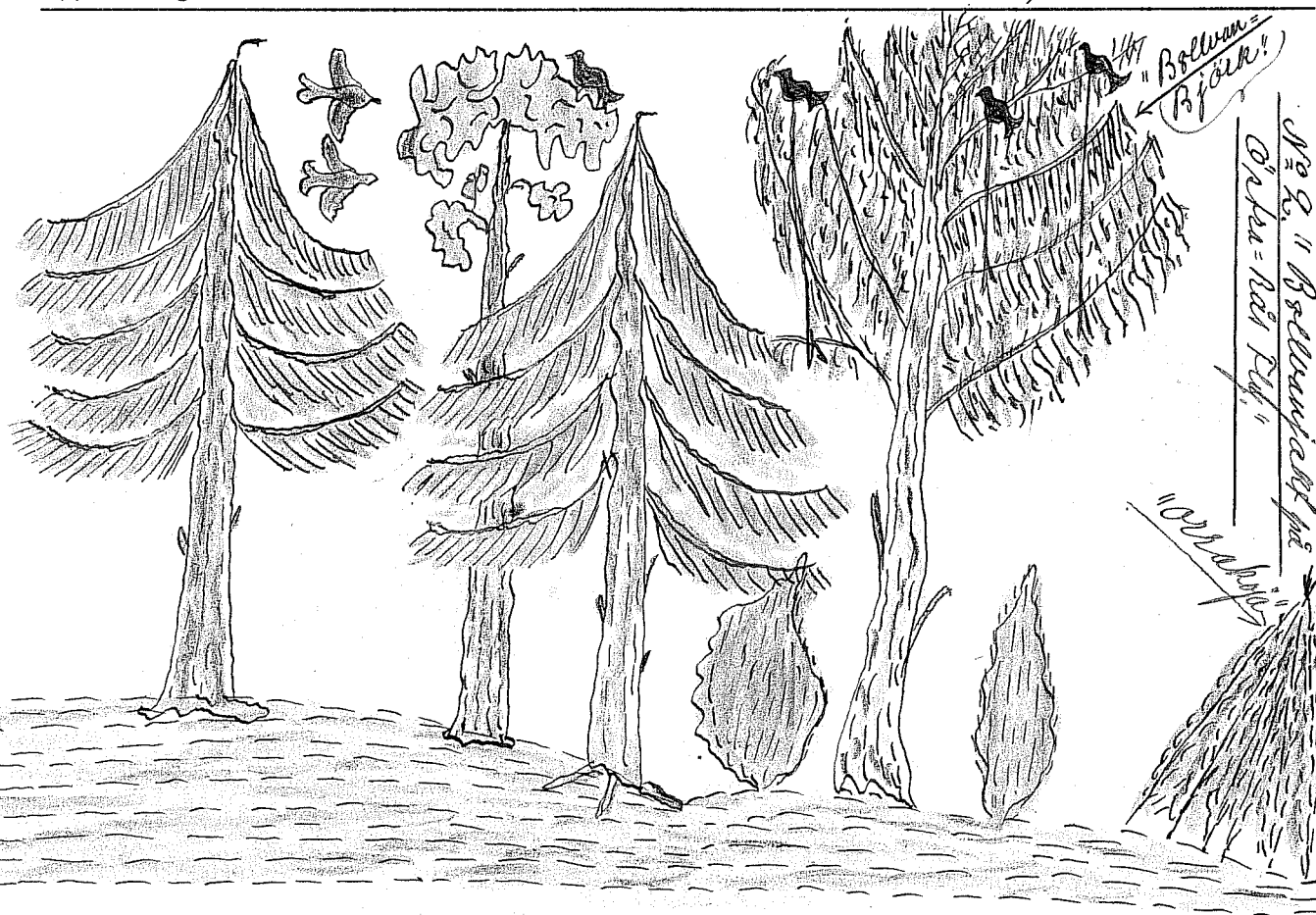
Adress: Furåkra, "Kriksmåla."

Socken: Klghult.

Berättat av: Carl Viking

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1874 i Klghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

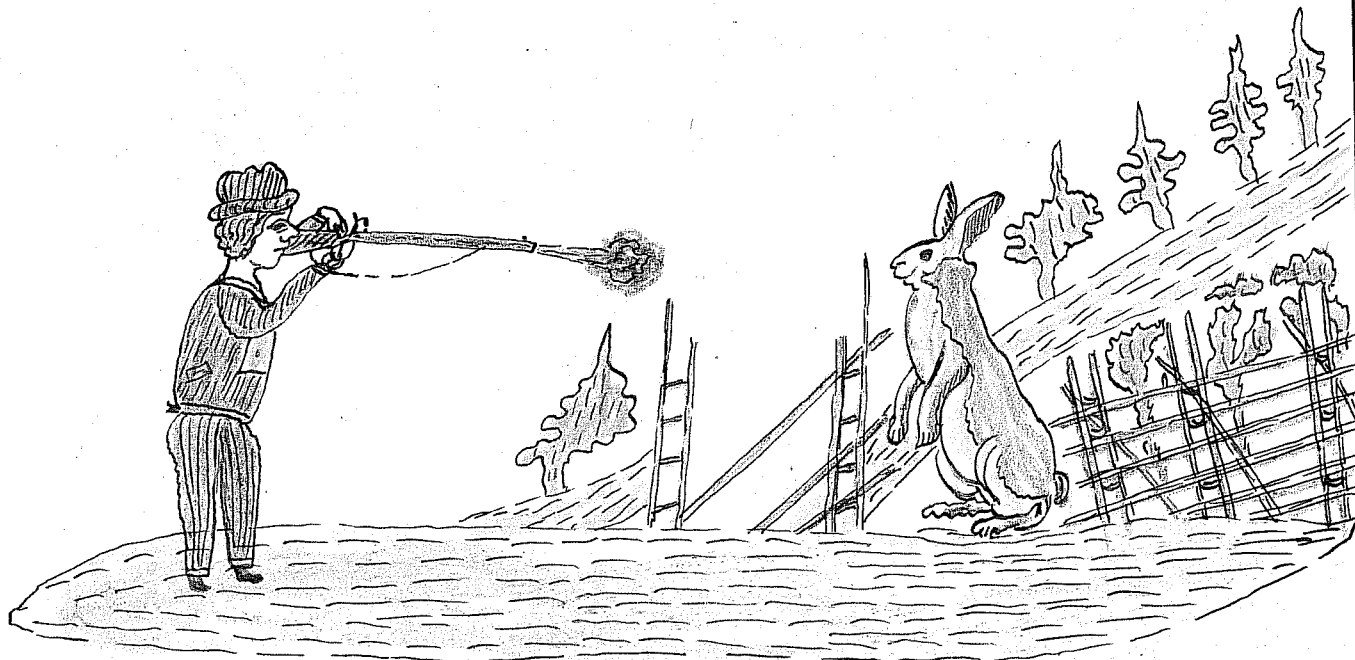
Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6937**:19.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppsvidinge. Adress: Turäkra, "Kråksmåla."
Socken: Höghult. Berättat av: Carl Viking.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1874. i Höghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nº 3. När jag sköf på "Lille = Herra = Pelles" Trollhare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 16 6937:20

Landskap: Småland Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge Adress: Turakva, Kvåhemåla
 Socken: Ålgö Berättat av: Carl Viking
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1874 i Ålgö, Ålgö socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nº 4. Så jag drog upp "Lille-Herra-Pelle" nr
"Neckens-Göl."

